

Egzamin ósmoklasisty

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu z języka polskiego po ósmej klasie

Praca z tekstem nieliterackim: Jan Miodek SUPER-, MINI-

SUPER-, MINI-

Wejście do polszczyzny obcych z pochodzenia cząstek typu a-, anty-, eks-, ekstra-, mini-, super-, ultra- oceniamy jako bardzo istotne wzbogacenie naszego języka. Trudno już sobie nawet wyobrazić nasze porozumiewanie się bez takich wyrazów, jak aspołeczny, antypowieść, antytalent, eks-król, eks-minister, ekstraklasa, minispódniczka, minichoinka, superautomat, supermocarstwo, ultradźwięk, ultrafiolet itp.

Czy jednak nie za bardzo urzekły nas dwie spośród tych cząstek, a mianowicie mini- i super-? Oto z coraz większym niepokojem obserwuję, jak zapominamy o możliwości wymiennego używania określeń krótki, mały, drobny, nieduży, niewielki, mikroskopijny, niepozorny.

Wszystkie one wyparte zostały przez wszechwładne mini-: niewielki lokal gastronomiczny koniecznie musi się nazywać Mini, na konferencjach prosi się o wygłoszenie minireferatu, a nawet w książkach językoznawczych nagłówek słowniczek, który przecież dzięki przyrostkowi -ek informuje o niewielkiej objętości danego leksykonu, też zaopatruje się w zbędne mini-.

Coraz rzadziej też, niestety, słyszę różnorodne pozytywne określenia chłopców i dziewcząt: miły, ujmujący, grzeczny, wesoły, koleżeński, sympatyczny, przystojny, elegancki, dżentelmeński, szarmancki, ładna, modna, szalowa, urocza, miła, śliczna, piękna. Zamiast nich pojawia się wszędzie monotonne super-: superchłopak, superfacet, superbabka, superfacetka.

Pamiętajcie: stopień zróżnicowania używanych form jest miarą Waszej sprawności językowej, jest także miarą bogactwa stylistycznego Waszego ojczystego języka.

Na podstawie: Jan Miodek, „Ojczyzna polszczyzna dla uczniów”, Warszawa 2007.

Zadanie 1

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie tekstu Jana Miodka.

Tematem tekstu Jana Miodka jest

.....

Autor zwraca uwagę

.....

W ostatnim akapicie zachęca do refleksji

.....

Zadanie 2

W którym akapicie zawarta jest odpowiedź na pytanie W jaki sposób można zastąpić częstkę ‘super-‘?

- A. 1
- B. 3
- C. 4

Zadanie 3

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

- A. Jan Miodek uważa, że obce z pochodzenia częstki wzbogacają język polski.
- B. Jan Miodek uważa, że obce z pochodzenia częstki powinny zdominować język polski.

Zadanie 4

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tytule tekstu Jana Miodka zostały zastosowane

- A. zapożyczenia.
- B. archaizmy.
- C. terminy naukowe.

Zadanie 5

Którym wyrazem, zgodnie z normą wzorcową, można uzupełnić lukę w zdaniu.

Marysia jest superzdolna. Marysia jest zdolna.

- A. nienormalnie.
- B. strasznie.
- C. wyjątkowo.

Zadanie 6

O czym może świadczyć nadużywanie obcego pochodzenia częstek?

.....

Zadanie 7

Spośród podanych poniżej wyrazów z ‘ó’ wybierz ten, którego pisownię można uzasadnić tą samą zasadą ortograficzną, co pisownię wyrazu ‘chłopców’. Zaznacz poprawną odpowiedź spośród podanych.

- A. butów.
- B. jaskółka.
- C. pszczołka.

Zadanie 8

Za pomocą jakich formantów można nadać wyrazom znaczenie „o niewielkim rozmiarze”?

- A.-isko, -idło, -ydło.
- B.-ek, -ka, -idło.
- C. -ek, -yk, -ik.

Zadanie 9

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Taką samą ilość liter i głosek ma wyraz

- A. polszczyzna.
- B. istotne.
- C. nasz.

Zadanie 10

Od przymiotnika 'modna' utwórz

- A. rzeczownik

.....

- B. przysłówek

.....

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

Tematem tekstu Jana Miodka jest **rozważanie na temat używania obcych z pochodzenia częstek w języku polskim.**

Autor zwraca uwagę, że **częstki typu mini- i super- zbyt często są używane, chociaż w polszczyźnie można zastąpić je wyrazami o podobnym znaczeniu, które nie będą zawierały tych częstek.**

W ostatnim akapicie zachęca do refleksji, **aby użytkownicy języka polskiego posługiwali się zróżnicowanymi formami wyrazów.**

Zadanie 2

- C. 4

Zadanie 3

A. P

B. F

Zadanie 4

A

Zadanie 5

C

Zadanie 6

Nadużywanie obcego pochodzenia części może świadczyć o skromnym zasobie słownictwa użytkowników języka.

Zadanie 7

A

Zadanie 8

C

Zadanie 9

B

Zadanie 10

A. rzeczownik: moda.

B. przysłówek: modnie.